

МЯРКА 2.2. ОБНОВЯВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА СЕЛАТА, ОПАЗВАНЕ И СЪХРАНЯВАНЕ НА СЕЛСКОТО НАСЛЕДСТВО И КУЛТУРНИ ТРАДИЦИИ

Обосновка

Принос на мярката към общите цели на Програмата

Целта на мярката е да се укрепят селските общности като уникален социален и културен актив, да се включат местните знания и умения при създаването и осъществяването на социални и културни проекти, както и такива, свързани с опазване на околната среда, които могат да отговорят на местните и национални потребности. Предоставянето на субсидии и техническа помощ на общинските власти и други местни организации при подготовката и прилагането на планове за подобряването на техническата инфраструктура в населените места, възстановяването на сгради с архитектурно и историческо значение, особено такива, които същевременно могат да предоставят условия за културни дейности на местните жители и посетители, ще подобри селската среда, качеството на селския живот и ще постави основа за развиване на нови икономически дейности, начинания и услуги в селските райони на страната.

Връзка с други мерки

Тази мярка ще действа в тясна връзка със следните други мерки на плана за развитието на селските райони:

- Развитие и диверсификация на икономическите дейности, създаване на възможности за многостранни дейности и алтернативни доходи;
- Развитие и подобряване на селската инфраструктура;
- Инвестиции в земеделски стопанства;
- Техническа помощ;

Както и с други планове и програми за развитие:

- Областни и общински планове и програми за развитие;
- Регионални инициативи / Български Социален Инвестиционен Фонд;
- Съвместни проекти по програмите ФАР и “Красива България”.

Цели

Главните цели на мярката са следните:

- Подобряване на инженерната инфраструктура в населените места;
- Подобряване на средата и условията за култура и развлечения за местните жители и посетители;
- Опазване и подобряване на местното културно и архитектурно наследство;
- Предоставяне на възможност на общинските власти да работят заедно с местното население при подготовката и прилагането на плановете за развитие за съответните райони;
- Предоставяне на възможност на местните хора/организации да участват в управлението на местното развитие;
- Подобряване на облика, състоянието на околната среда и хигиенните условия в селата;
- Укрепване на сътрудничеството между частните предприятия и общинските власти при популяризирането на икономическото развитие в местния район.

Описание на дейностите

Финансова помощ ще се предоставя за:

- Изграждане или подобряване на водоснабдителната мрежа, подобряване на уличната мрежа;
- Изграждане или подобряване на канализационната мрежа;
- Възстановяване на исторически сгради – публична общинска собственост;
- Изграждане или възстановяване на многофункционални културно/информационни, центрове и паркове – публична общинска собственост;
- Изграждане или подобряване на места за събиране на, селскостопански, и битови отпадъци, включително трупосъбирателни площадки;

Критерии за избираемост

- Проектите трябва да са предложени от община;
- Проектите трябва да фигурират в Плана за развитие на съответната община;
- Проектите трябва да се осъществяват на територията на селските райони на страната;
- Проектите трябва да имат положително становище от съответния областен съвет за регионално развитие относно социално икономическата необходимост от проекта.

Условия за подпомагане

1. Проекти с отрицателен ефект върху околната среда няма да бъдат финансирани по мярката.
2. Проектите, одобрени за финансиране по програма САПАРД, не могат в същото време да бъдат подпомагани по друга програма на ЕС.
3. Подпомаганият бенефициент трябва да съдейства на служители на МЗГ, Агенция САПАРД или ЕС, оторизирани да контролират или одитират реализацията на проекта.
4. Отпуснатата субсидия трябва да бъде върната в случаите когато придобитите/подобрените с помощта на Програмата ДМА не се използват по предназначението им, или са продадени или отдадени под наем за срок от 5 години след последното извършено плащане от САПАРД Агенцията.
5. Подпомаганият бенефициент може да получи подкрепа до 5 пъти в рамките на периода на действие на програмата, до максималната сума на допустимите разходи за един проект. За нов проект може да се кандидатства след приключване и приемане на предишния.
6. Проектите по тази мярка няма да генерират значителни нетни приходи¹⁰.

Допустими разходи

Допустимите инвестиции са посочени по-горе и в Наредбата за прилагане на мярката.

Инвестиционните разходи ще се считат допустими за подкрепа ако отговарят на условията на Чл. 4, Секция Б от Многогодишното финансово споразумение между Европейската Комисия от страна на Европейската Общност и Република България, сключено на 18.12.2000 г. (публ. ДВ бр. 17/23.02.2001г.) :

¹⁰ Както е описано в писмо № 14984/25.06.2001 на Европейската Комисия, под значителни нетни приходи се разбират случаите когато нетната настояща стойност на генерираните от обекта приходи минус нетната настояща стойност на оперативните разходи е по-голяма от 25% от направените по проекта инвестиционни разходи. Оперативните разходи включват поддръжката на обекта, но без амортизационните отчисления и капиталовите разходи.

Само разходи, изплатени от Агенция САПАРД след датата на решение на Европейската Комисия относно поверяване на финансовото управление на средствата на Агенция САПАРД, или датата/датите, определена/и в това решение, могат да бъдат считани за допустими за подкрепа от Общността;

За да е допустим за подкрепа един проект, всички разходи за услуги, работа, машини и доставки, трябва да са с произход от Общността или страните посочени в чл. 14 (2.7), секция А на МФС; ако е необходимо, крайните бенефициенти трябва да са в състояние да докажат това в договорите за доставки или услуги, използвайки приемливи доказателствени средства.

Допустими бенефициенти

Бенефициенти могат да бъдат общини от селските райони на страната.

Придружаваща документация

По всички проекти трябва да се представят следните документи:

- Молба за кандидатстване;
- Идеен проект или работен проект по смисъла на ЗУТ;
- Решение на Общинския съвет за кандидатстването на проекта за финансиране по САПАРД;
- Копие от приетия План за развитие на общината;
- Документ(и) удостоверяващ(и), че финансовите средства, необходими за осъществяването на проекта са осигурени;
- Копие на документа, доказващ собственост върху земята, както и документ, доказващ статута на земята (напр. не е земеделска);
- Решение на Комисията за земеделски земи, съгласно ЗОЗЗ, за промяна на предназначението на земеделската земя;
- Становище от областния съвет за регионално развитие за социално-икономическата необходимост от проекта;
- Копие от положително решение по оценка на въздействие върху околната среда, издадено от Министерство на околната среда и водите, съответно от Регионалната инспекция по околна среда и водите, при спазване на изискванията на Закона за опазване на околната среда”.

Тръжна процедура

Бенефициентът по мярката ще провежда тръжна процедура за подготовка на проектната документация и/или строителни работи по проекта.

Правилата за провеждане на тръжната процедура от публични органи ще отговаря на изискванията по Чл. 14, точка 2.6., Секция А от МФС.

Национален план за развитие на земеделието и селските райони

Критерии за оценка на проекти

Проектите ще бъдат оценявани на базата на:

Критерии	Точки	
	Да	Не
Географското положение на населеното място / общината – “изостанал селски район” ¹¹⁾	50	0
Географското положение на населеното място – район с потенциал за развитие на туризма ¹²⁾	10	0
Наличие на валиден работен проект	10	0
Участие на местните хора във вземането на решения за проекта (одобрени от местните НПО)	10	0
В общината има завършени частни проекти, подпомогнати по програма САПАРД	10	0
В общината има проекти по други програми за развитие	10	0
Общо	100	0

Критериите за оценка на проекти се прилагат от началото на прилагане на мярката, съгласно наличния годишен бюджет за всички избираеми проекти.

Законодателство

Основните приложими закони и наредби в България са обобщени в **Приложение 1**. Всички промени, които настъпят в българското законодателство ще бъдат представяни на Европейската Комисия незабавно.

Публичност на мярката

Информационната кампания ще бъде финансирана по мярка 4.1. Техническа помощ.

Кандидатите ще бъдат информирани за условията за участие по тази мярка чрез:

- Държавен вестник;
- обяви в средствата за масова информация;
- брошури за разпространение на информация;
- местни семинари и срещи с кандидат-бенефициентите.

Финансови условия

Проектите по тази мярка са от инфраструктурен тип, негенериращ значителни нетни приходи и следователно могат да бъдат финансирани до 100%.

Изграждане на инфраструктура за частни домакинства и лица няма да бъде подпомагано.

Публичният принос ще възлиза до 100% (ЕС: 75% и национални: 25%) от общата допустима стойност на проекта и средствата ще бъдат предоставяни на общинските власти.

Максималният размер на помощта за един проект е 1 000 000 Евро.

Минималният размер на помощта за един проект е 30 000 Евро.

Разходите за възнаграждения на архитекти, инженери и консултанти, правни услуги, разходи за технико-икономическа оценка и анализи, придобиване на лицензи и патенти, за подготовка (включително оценка на въздействие върху околната среда) и /или изпълнение (включително строителен надзор) на проекта, пряко свързани с мярката ще бъдат възстановявани в размер до 12% от общите допустими разходи по проекта.

¹¹⁾ Списък на изостаналите селски райони е приложен в Приложение 1А на НПРЗСР.

¹²⁾ Списък на районите с потенциал за развитие на туризма е приложен в Приложение 1Г на НПРЗСР.

Национален план за развитие на земеделието и селските райони

Географско покритие

Всички селски райони на страната¹³. Приоритет се дава на “Изостаналите селски райони и районите с потенциал за развитие на туризма.

Органи, отговарящи за прилагането

Тази мярка ще се прилага от Агенция САПАРД, а проектите ще се изпълняват от бенефициентите.

Показатели за мониторинг и оценка на резултатите

Показатели за мониторинг

Брой кандидатстващи общини

Мин. 25

Брой на завършените проекти по категория:

- Брой паркове – подобрени	5
- Места за събиране на селскостопански и битови отпадъци – подобрени	10
- Места за събиране на селскостопански и битови отпадъци – ново строителство	5
- Водоснабдителна мрежа в населените места - подобрена	130 км.
- Водоснабдителна мрежа в населените места – ново строителство	20 км.
- Улици	120 км.
- Канализация – подобрена	35 км.
- Канализация – ново строителство	5 км.
- Възстановени исторически сгради	50
- Изградени/подобрени многофункционални културни центрове	40
- Подобрени населени места – брой	Мин 35
Брой население с подобрени условия за живот	Мин 30,000 човека
Създадени работни места при изпълнението на проекта	5 700 чов./месеца

Показатели за оценка

Брой на предоставените общински планове за развитие	Брой	Ще бъдат наблюдавани
Намаляване на миграцията	%	Ще бъдат наблюдавани
Увеличаване броя на населението	%	Ще бъдат наблюдавани
Повлияни бизнес дейности	Брой	Ще бъдат наблюдавани
Повишаване цените на недвижимо имущество и земя	%	Ще бъдат наблюдавани
Повишаване обема на общинските данъци	%	Ще бъдат наблюдавани
Благоприятно въздействие върху околната среда		
- отпадни води	М ³ / годишно	Ще бъдат наблюдавани
- твърди отпадъци	Тона / годишно	Ще бъдат наблюдавани
Селско население в подобрени условия на живот	%	Ще бъдат наблюдавани
Население в подобрени условия на живот	%	Ще бъдат наблюдавани

¹³ Списък на селските райони е приложен в Приложение 1В на НПРЗСР.

Приложение 1

НОРМАТИВНА БАЗА

Закон за регионално развитие (ДВ бр. 26/23.03.1999 г.) – разглежда предоставянето на целеви субсидии от държавния или общинските бюджети за проекти, включени в плановете за регионално развитие; разглежда предоставянето на общински и държавни имоти, необходими за завършването на проекти, включени в плановете за регионално развитие; определя районите обект на целенасочена държавна интервенция.

Наредба за критериите за определяне на районите, обект на целенасочено въздействие и техния териториален обхват (приета с ПМС № 105/99 г.) – определя критериите за идентифициране на изостаналите селски райони.

Закон за общинската собственост (ДВ, бр. 44/21.05.1996 г., последно изменение ДВ, бр.96/5.11.1999 г., в сила от 3.08.1999 г.) – определя управлението и контрола върху общинската собственост.

Законът за държавната собственост и Законът за общинската собственост (ДВ, бр.44/21.05.96 г.) определят процедурата за принудително отчуждаване на частни имоти в полза на държавата (общината) за държавни (общински) нужди. Държавата (общината) може да започне процедурата, когато нуждите не могат да бъдат удовлетворени по друг начин. На собственика на имота се предлага друг имот или финансова компенсация. В случай, че се постигне споразумение, със собственика се сключва договор за покупко-продажба или за замяна на имота. Ако не се постигне споразумение, въпросът се отнася към районния съд. Решението на съда е окончателно и не подлежи на обжалване. То служи вместо договор между засегнатите страни. Отчужденият имот става публична собственост (държавна или общинска).

В случай, че имотът е бил принудително отчужден от районния съд и не са започнали строителни дейности или друг вид използване на обекта за период от три години от решението на съда, собственикът на имота или местният областен управител могат да обжалват пред регионалния съд за отмяна на отчуждаването.

Закон за общинските бюджети (ДВ, бр. 33/24.03.1998, последно изменение 3.08.1999 г.) – определя създаването, приемането, изпълнението, приключването и отчитането на общинските бюджети, както и взаимодействията между бюджетите на общините и Държавния бюджет; контролира режима на общинските извънбюджетни финансови източници.

Закон за обществените поръчки (ДВ, бр. 56/22.06.1999) – стреми се към увеличаване на ефикасността при реализацията на бюджета и публичните финансови източници чрез установяване на прозрачност и ефективен контрол върху разходите, като предоставя условия за развитие на конкурентноспособността и стимулиране на икономическото развитие.

Закон за паметници на културата и музеите(ДВ, бр. 29/11.04.1969, посл. изм. ДВ бр. 50/1.06.1999).

НАРЕДБА № 5 от 14.05.1998 г. за обявяване на недвижимите паметници на културата.

НАРЕДБА № 6 (ДВ, бр. 30 от 13.04.1979 г.) за използване и предоставяне на недвижимите паметници на културата.

Закон за местните данъци и такси (ДВ, бр. 117/10.12.1997 посл. изм. ДВ бр. 103/30.11.1999, в сила от 1.01.2000 г.) – освобождава собствениците на сгради, обявени за културни паметници от плащането на данъци върху собствеността, освен ако сградите не се използват с търговска цел.

Закон за водите (ДВ, бр. 67/27.07.1999) – определя обектите с изключителна държавна собственост, контролира ръководството и използването на водните обекти.

Закон за местното самоуправление и местната администрация, (ДВ, бр.77/17.09.91 г, последно изм. - ДВ, бр.69/3.08.99 г.).

Закон за опазване на околната среда (ДВ, бр. 86/1991, последно изменение ДВ, бр. 26/20.03.01 г.).

Наредба № 4 на МОСВ от 1998 г. за задължително изготвяне на оценка за въздействието върху околната среда на проекти (ДВ, бр. 84/1998 г.).

ЗАКОН за опазване на земеделските земи (ДВ, бр. 35 от 24.04.1996 г. посл. изм. и доп., бр. 28 от 23.03.2001 г., в сила от 23.03.2001 г.) регламентира опазването от увреждане, възстановяването и подобряването на плодородието на земеделските земи и условията и редът за промяна на тяхното предназначение.

ЗАКОН за защита на природата (ДВ, бр. 47 от 16.06.1967 г., посл. изм. и доп., бр. 133 от 11.11.1998 г., бр. 29 от 7.04.2000 г.) определя, че на опазване, регулирано ползуване и подобряване подлежат земята, водите, включително и вътрешните морски води, териториалното море и изключителната икономическа зона на страната, въздухът, полезните изкопаеми, крайморските пясъци, естественият растителен и животински свят, природната среда, характерният пейзаж и забележителните природни обекти.

ЗАКОН за защитените територии (ДВ, бр. 133 от 11.11.1998 г., посл. доп., бр. 78 от 26.09.2000 г.) регламентиращ категориите защитени територии, тяхното предназначение и режим на опазване и ползуване, обявяване и управление.

ЗАКОН за ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда (ДВ, бр. 86 от 30.09.1997 г, посл.доп., бр. 28 от 4.04.2000 г.) регламентира екологосъобразното управление на отпадъците и изискванията към продуктите, които в процеса на тяхното производство или след крайната им употреба образуват опасни или масово разпространени отпадъци.

Закон за устройство на територията (ДВ, бр.1 от 02.01.2001г.)

НАРЕДБА № 4 от 21.05.2001 г. (ДВ, бр. 51 от 05.06.2001 г.) на МРРБ за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти.

НАРЕДБА № 5 от 21.05.2001 г. (ДВ, бр. 51 от 05.06.2001 г.) на МРРБ за правила и нормативи за устройство на територията.